

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2020. május 11.

HORVÁT NEMZETISÉGI NYELV ÉS IRODALOM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2020. május 11. 8:00

Időtartam: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Vážne informácie

Svoje odpovede napíšte nakon brižnog promišljanja! Svoje misli formulirajte nedvosmisleno i točno!

Ukoliko ispravljate, činite to nedvosmisleno!

Pripazite na pravopis! Ukoliko ste nesigurni koristite pravopisni priručnik!

Želimo vam puno uspjeha u radu!

ZADACI STVARANJA/SASTAVLJANJA TEKSTA

U svome razlaganju uzmite u obzir kriterije zadanih zadatakom!

Hrabro formulirajte svoje samostalno mišljenje, navedite i svoje spoznaje!

Svoj tekst brižno uredite, ukoliko ste nesigurni – pravopis provjerite pravopisnim priručnikom!

Možete pisati i skicu i bilješke, ali pripazite da one budu odvojene od gotovog sastavka!

Bilješke možete pisati i u tekst.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. Niz zadataka razumijevanja teksta i jezično-književne obrazovanosti

Pročitaj uvodni tekst i odgovori na postavljena pitanja!

Ispričao sam priču o književnosti što su je na tlu Hrvatske, ali i u drugim zemljama, stvarali Hrvati. U toj priči sudjeluju i pripadnici drugih naroda koji su dolazili u priliku da s Hrvatima podijele svoje identitete. U knjizi koju držite u ruci malo što je originalno. Najveći dio njezina sadržaja u nekim drugim prilikama obradili su moji časni prethodnici, stariji književni historičari i noviji kritičari. To su ljudi kojima dugujem mnogo više nego što im uopće ovom prilikom mogu i priznati. Originalnost knjige koju držite u ruci prije svega je u raspodjeli obuhvaćene građe i načinu na koji je ona uspostavljena u cjelini. Jedan od mojih prethodnika, akademik Ivo Frangeš, u svojoj Povijesti hrvatske književnosti javno se 1987. ispričao svim piscima koje nije uvrstio ili spomenuo u svojoj knjizi. Ja se ne želim ispričavati onima koje sam izostavio ili nisam spomenuo. Svaki put sam ih izostavio namjerno. Ako bih se nekome morao ispričati, onda su to jedino oni pisci koje sam u ovoj knjizi spomenuo. Jedino njima, i mrtvima i živima, dugujem ispriku što sam ih umetnuo u svoju priču. Ovo djelo napisano je s dubokom vjerom da je povijest hrvatske književnosti samo dio povijesti naroda hrvatskog. Ta vjera me do danas nikad nije napustila.

[...]

Ova knjiga htjela je biti harni¹ dug izgubljenosti cjelovitosti hrvatske književnosti, dug koji joj je htio vratiti jedan nepopravljivi kriptonacionalist².

[...]

Slavenska plemena, što su se s vremenom okupila oko hrvatskoga imena, tijekom sedmoga stoljeća osnovala su u nekadašnjemu rimskom Iliriku svoje prve zajednice. U novonaseljenoj zemlji malo što im je bilo blisko. Gradova nisu poznavali, a u vrijeme dolaska u dolinu rijeke Save i na Jadransko more nisu poznavali knjige, nego su, kako izvještava jedan svjedok, kao i drugi Slaveni “brojili i gatali crtama i urezima na način pogana”. Hrvatska kultura u sedmom i osmom stoljeću bila je usmena a vjera im je bila prastara i pretkršćanska. Naselili su okoliš koji je bio kristijaniziran barem tri stoljeća prije njihova dolaska i u kojemu su starosjedioci upravo počeli zaboravljati sjajno razdoblje autohtone grčke i rimske civilizacije i književnosti. Nova domovina Hrvata smjestila se na limesu između dva kršćanstva, s jedne strane zapadnoga sa sjedištem u Rimu, a s druge istočnoga u Carigradu. Zemaljske, ali i nebeske, vlasti s obiju strana balkanskog limesa imale su ambiciozne projekte s novopridošlicama kojima zbog tih ambicija nije bilo suđeno da bez ostatka sudjeluju u baštini Zapada. Od doseljenja pa sve do danas morali su biti sposobni da Europu, onu istočnu koliko i zapadnu, udišu s oba plućna krila.

[...]

Latinski jezik bio je prvi književni jezik Hrvata. U novoj postojbini on je za njih bio sve, ali ne i mrtav jezik. Mrtvim je postao tek kasnije kad su ga u slijepoj obnoviteljskoj ljubavi ugušili humanisti i kada su njegovu svakidašnjost i životnost pretvorili u jezik školnika. Latinski je bio *lingua franca* srednjovjekovlja i prvi jezik kojim su se doseljeni Slaveni mogli povezati sa susjedima. To je bio prvi jezik u kojemu su mogli klasificirati jezično i tradicijsko blago što su ga donijeli iz pradomovine. Na latinskom su se naučili razlikovati ali na njemu su se naučili i sličiti drugima. Uz pomoć toga jezika učili su metriku svoje buduće poezije i sintaksu svoje proze. Ono što su jednom naučili na latinskom, poslije su s većom sigurnošću primjenjivali u svom jeziku i svojim pismima. Ipak, poznavanje latinskoga jezika bilo je Hrvatima samo jedna stranica identitetnoga paralelograma; druga stranica napisana je daleko od Hrvatske, u Moravskoj kneževini za vrijeme kratkotrajne Rastislavove vladavine. Na dvor toga vidovitoga kneza stigla su 863. dva misionara iz dalekoga Soluna.

[...]

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Prve hrvatske knjige na općemu slavenskom jeziku bile su napisane glagoljicom i ćirilicom, tim prvim pismima uz pomoć kojih su Južni, ali i svi drugi Slaveni započeli bilježiti glasove svojih jezika. Hrvati su tako zarana, a to će reći prije 1000., upoznali tri pisma. Najprije je k njima došlo latiničko pismo i oni su njime isključivo ispisivali svoje najranije tekstove crkvenoga i državnoga karaktera, služeći se pri tome poglavito latinskim jezikom. Hrvatske tekstove latiničkim će slovima naučiti pisati tek kasnije. Nakon latinskog pisma, upoznali su Hrvati još i dva nova pisma, glagoljicu i ćirilicu, što su ih moravski misionari izumili i prilagodili za upotrebu u slavenskim jezicima. Uz to, već u prvim stoljećima svoje rane pismenosti upoznali su Hrvati i tri jezika; osim njihova najstarijeg jezika, ponešto iskvarenoga latinskog, što su ga zatekli u novoj domovini i kojim su se služili u crkvi i javnim poslovima, ubrzo su prihvatili, ali brzo i napustili, opći slavenski liturgijski jezik, kakav je bio fiksiran u moravskim knjigama svete braće. Konačno, Hrvati su se, kao i drugi narodi zapadnoga kršćanstva, još u ranom srednjem vijeku počeli sve češće izražavati i na svome vlastitom jeziku koji se fiksirao na kamenim spomenicima prvi put tijekom jedanaestoga stoljeća.

¹harno: čestito, valjano, duboko, snažno, jako

²kripto-: skriven, tajni

(Slobodan Prosperov Novak: *Povijest hrvatske književnosti – Od Bačanske ploče do danas*, Zagreb, 2003.)

Zadaci

1. Kako autor naziva svoju *Povijest hrvatske književnosti*?

1 bod	
-------	--

2. Navedi ime i prezime autora jedne druge *Povijesti hrvatske književnosti* kojeg autor teksta spominje!

1 bod	
-------	--

3. Koji osjećaj spominje autor teksta u odnosu na ranije autore *povijesti hrvatske književnosti*?

2 boda	
--------	--

4. U čemu autor vidi originalnost svoje knjige?

2 boda	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. Definirajte autorov cilj objavljivanjem knjige!

2 boda	
---------------	--

6. Zbog čega je nestao latinski jezik u novoj postojbini Hrvata?

2 boda	
---------------	--

7. Koju su kulturu zatekli Hrvati „u vrijeme dolaska u dolinu rijeke Save i na Jadransko more”?

- a) grčku
- b) rimsku
- c) talijansku
- d) tursku

1 bod	
--------------	--

8. Objasni sljedeću rečenicu teksta:

„Od doseljenja pa sve do danas morali su biti sposobni da Europu, onu istočnu koliko i zapadnu, udišu s oba plućna krila.“

2 boda	
---------------	--

9. Imenuj „...dva misionara iz dalekoga Soluna“!

1 bod	
--------------	--

10. Kako se još naziva hrvatska glagoljica?

- a) prava
- b) kurzivna
- c) obla
- d) uglata

1 bod	
--------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

11. Autor glagoljice je :

- a) Sv. Ćiril
- b) Kliment Ohridski
- c) pop Dukljanin
- d) Metod

1 bod	
--------------	--

12. Koje pismo nije bilo pismo hrvatske književnosti?

- a) latinica
- b) ćirilica
- c) glagoljica
- d) gotica

1 bod	
--------------	--

13. Pridruži nazivu spomenika/tekstova tvrdnju s desne strane.

- | | |
|-------------------------|--|
| 1. Trpimirova darovnica | a) svjedoči o dvojezičnosti i dvopismenosti |
| 2. Valunska ploča | b) pisan hrvatskom ćirilicom/bosančicom |
| 3. Bašćanska ploča | c) pisan latinicom i latinskim jezikom |
| 4. Poljički statut | d) najstariji cjeloviti spomenik pisan glagoljicom |

1.	2.	3.	4.

4 boda	
---------------	--

14 Kako se zove prva hrvatska tiskana knjiga?

- a) Misal po zakonu rimskoga dvora
- b) Šibenska molitva
- c) Lucidar
- d) Biblija

1 bod	
--------------	--

15. O čemu govori tekst Bašćanske ploče?

- a) O ledini koju je kralj Zvonimir darovao benediktincima.
- b) O dugotrajnoj gradnji crkvice svete Lucije.
- c) O susretu kralja Zvonimira s podanicima na otoku.
- d) O vladavini kneza Kosmata i sukobu sa Zvonimirom.

1 bod	
--------------	--

16. Koja je od sljedećih tvrdnja o Bašćanskoj ploči točna?

- a) U tekstu Bašćanske ploče spominje se gradnja crkve u vrijeme kneza Kosmata.
- b) U tekstu Bašćanske ploče uređuju se odnosi vinodolskih općina.
- c) U tekstu Bašćanske ploče pojavljuje se ime kneza Držislava.
- d) U tekstu Bašćanske ploče navodi se Zapis popa Martinca.

1 bod	
--------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

17. Koji je od sljedećih hrvatskih srednjovjekovnih tekstova izvorno napisan latinicom?

- a) Poljički statut
- b) Šibenska molitva
- c) Vinodolski zakonik
- d) Zapis popa Martinca

1 bod	
--------------	--

18. Koja je razlika između narječja i dijalekta? Navedi narječja hrvatskog jezika!

2 boda	
---------------	--

19. Tko je sastavio prvu hrvatsku gramatiku?

- a) Bartol Kašić
- b) Jakov Mikalja
- c) Faust Vrančić
- d) Ivan Belostenec

1 bod	
--------------	--

20. Prvu hrvatsku dramu „Robinja“ napisao je:

- a) H. Lucić
- b) M. Marulić
- c) M. Pelegrinović
- d) M. Držić

1 bod	
--------------	--

21. Koji grad ne spada u središta hrvatske renesanse?

- a) Zadar
- b) Rijeka
- c) Hvar
- d) Split

1 bod	
--------------	--

22. Koja se od sljedećih rečenica odnosi na razdoblje baroka?

- a) Glavno mu je načelo zahtjev za objektivnosti, strogosti oblika i jednostavnosti.
- b) Temeljno je obilježje povjerenje u razum i razumijevanje svih prirodnih pojava.
- c) U književnosti se često odražavao duh pokreta katoličke obnove.
- d) Odlikuje se obnavljanjem antičkih kulturnih zasada.

1 bod	
--------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

23. Pojedininim autorima pridruži regiju koju su opisivali u svojim romanima!

1. E. Kumičić
2. K. Š. Gjalski
3. J. Kozarac
4. V. Novak

- a) Zagorje
- b) Slavonija
- c) Primorje
- d) Istra

1.	2.	3.	4.

4 boda

24. Pojedininim Krležinim djelima pridruži odrednicu književne vrste!

1. Zastave
2. Leda
3. Plameni vjetar
4. Baraka Pet Be

- a) lirski pjesma
- b) roman
- c) novela
- d) drama

1.	2.	3.	4.

4 boda

25. Koja je od sljedećih rečenica napisana u skladu s pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova?

- a) Originalna Bašćanska ploča čuva se u palači Hrvatske Akademije Znanosti i Umjetnosti. b) Austro-Ugarskom Nagodbom iz 1867. godine utemeljena je Austro-Ugarska Monarhija.
- c) Za vrijeme hrvatskoga narodnog preporoda težilo se ujedinjenju svih Južnih slavena.
- d) Sastanak sa sindikatima održan je u Ministarstvu znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske.

1 bod

Ukupno: 40 bodova

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ZADACI STVARANJA/SASTAVLJANJA TEKSTA

I. INTERPRETATIVNA ANALIZA KNJIŽEVNOG DJELA PO ZADANIM KRITERIJIMA

Pjesma mrtvog pjesnika

Moj prijatelju, mene više nema,
Al nisam samo zemlja, samo trava,
Jer knjiga ta, što držiš je u ruci,
Samo je dio mene koji spava.
I ko je čita - u život me budi.
Probudi me, i bit ću tvoja java.

Ja nemam više proljeća i ljeta,
Jeseni nemam, niti zima.
Siroti mrtvac ja sam, koji u se
Ništa od svijeta ne može da prima.
I što od svijetlog osta mi života,
U zagrljaju ostalo je rima.

Pred smrću ja se skrih (koliko mogoh)
U stihove. U žaru sam ih kovo,
Al zatvoriš li za njih svoje srce,
Oni su samo sjen i mrtvo slovo.
Otvori ga, i ja ću u te prijeći
Ko bujna rijeka u korito novo.

Još koji časak htio bih da živim
U grudima ti. Sve svoje ljepote
Ja ću ti dati. Sve misli, sve snove,
Sve što mi vrijeme nemilosno ote,
Sve zanose, sve ljubavi, sve nade,
Sve uspomene -- o mrtvi živote!

Povrati me u moje stare dane!
Ja hoću svjetla! Sunca, koje zlata
Sve čeg se takne. Ja topline hoću
I obzorja, moj družo nepoznati.
I zanosa! i zvijezda, kojih nema
U mojoj noći. Njih mi, dragi, vrati.

Ko oko svjetla leptirice noćne
Oko života tužaljke mi kruže.
Pomozi mi da dignem svoje vjeđe,
Da ruke mi se u čeznuću pruže.
Ja hoću biti mlad, ja hoću ljubiti,
I biti ljubljen, moj neznani družo!

Sav život moj u tvojoj sad je ruci.
Probudi me! Proživjet ćemo oba
Sve moje stihom zadržane sate,
Sve sačuvane sne iz davnog doba.
Pred vratima života ja sam prosjak.
Čuj moje kucanje! Moj glas iz groba!

(Dobriša Cesarić)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

II. STVARANJE REFLEKTIVNOG TEKSTA

Cijenimo li zalaganje za zajednicu?

Ovih vrućih tjedana potkraj ljeta bili smo svjedoci brojnih zabavnih, kulturnih i gastronomskih priredaba, ne samo u svome naselju nego i u okolnima, pa i na široj regionalnoj i državnoj razini. Vrijeme je najpogodnije za razne tradicijske priredbe, festivale, ukratko za okupljanja uza zabavu, glazbu, folklor, kulinarske radosti, ali i za razgovore i razmišljanja o sebi, o svojoj obitelji, užoj i široj zajednici. Premda se na njima okuplja mnogo ljudi, znamo da je za organizaciju najčešće „odgovoran” mali broj ljudi koji drže do očuvanja tradicije, mjesnih vrijednosti, ili pak vrijednosti uže ili šire zajednice. Sve to ide uz nesebično zalaganje, ali i uz brojne poteškoće, često i uz vlastite materijalne žrtve. Ali ti malobrojni pojedinci ne odustaju, oni su svjesni da ne mogu čekati na druge, da nitko drugi neće umjesto njih to napraviti. Obično su posrijedi malobrojni pojedinci od kojih se to i očekuje. Takva su mišljenja i na mjestu, ali mimo njih malo je onih koji će to i priznati, koji će im zahvaliti ili čestitati. Često smo svjedoci da oni koji i nisu pripadnici dane zajednice, više cijene njihov rad na očuvanju i njegovanju naše tradicije. Stoga ovih dana kada smo na raznim priredbama, prisjetimo se malo i onih koji su zaslužni za organizaciju, koji su osmislili i ostvarili priredbu, a sve to u službi i na dobrobit svoje uže ili šire zajednice. Nemojmo se uzdržavati da ih pohvalimo, da im čestitamo. Dajmo im i na taj način poticaj i snagu da se nastave zalagati za svoju, za svoje zajednice. Jer nije posrijedi samo zabava, nego i njegovanje posljednjih desetljeća bitno izmijenjenih i narušenih međuljudskih odnosa. Čovjek našega vremena obično je zatvoren u svoj mikrosvijet, zaokupljen svojim problemima, nerijetko zaboravlja da je dio jedne šire zajednice, da je žitelj jednog naselja, da je pripadnik neke manje zajednice, osim drugih, narodnosne zajednice. A pripadati znači i određenu obvezu, napose prema zajednici u kojoj živimo, kojoj pripadamo.

*Stipan Balatinac
(Hrvatski glasnik, br. 34, 23. kolovoza 2018.)*

Pred tobom je tekst iz tjednika Hrvata iz Mađarske koji tematizira više aktualnih problema hrvatske zajednice u Mađarskoj.

**Slažeš li se s konstatacijama autora? Što misliš, jesu li ljudi koji rade za dobrobit i prosperitet društva, svoje uže i šire zajednice, za svoju narodnost dovoljno cijenjeni? Jesu li to mladi ili stariji pripadnici zajednice, ima li dovoljno mladih među njima? Jesu li mladi dovoljno aktivni i uključeni u kulturni i politički život svoje narodnosne zajednice? Kako mogu mladi doprinijeti opstanku i boljitku naše zajednice, kako im zajednica to može honorirati? Navedi i opiši primjere iz tvoje sredine! Komentiraj autorovu konstataciju: „Čovjek našega vremena obično je zatvoren u svoj mikrosvijet, zaokupljen svojim problemima, nerijetko zaboravlja da je dio jedne šire zajednice, da je žitelj jednog naselja, da je pripadnik neke manje zajednice, osim drugih, narodnosne zajednice.“
Iznesite svoja razmišljanja u sastavku od 150 do 450 riječi imajući u vidu navedene smjernice!**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		pontszám	
		maximális	elért
I. Szövegértési és nyelvi-irodalmi, műveltségi feladatsor		40	
II. Szövegalkotási feladatok	Műértelmező szöveg	30	
	Reflektáló szöveg	20	
Helyesírás		8	
Íráskép		2	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma:		100	

dátum

javító tanár

		pontszáma egész számra kerekítve	
		elért	programba beírt
I. Szövegértési és nyelvi-irodalmi, műveltségi feladatsor			
II. Szövegalkotási feladatok	Műértelmező szöveg		
	Reflektáló szöveg		
Helyesírás			
Íráskép			

dátum

dátum

javító tanár

jegyző